מתיקות

נשמת התורה

שנה ב' –
גליון המאה

מאמר חסידות בדרך תורת מרן רבינו הקדוש בעל הסולם זי"ע

פרשת בא ה'תשע"ט

בענין אור הג"ר שהוא מוציא לחרות ומגלה התכלית של כל נשמה ונשמה

"וידבר ה' אל משה לאמר בא אל פרעה כי אני הכבדתי את ליבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו ולמען תספר באזני בנך ובן בנך וגו'". עד עתה היו ז' מכות, ובפרשה זו מכה השי"ת את מצרים בעוד ג' מכות אחרונות. ידוע שהמכות הן כנגד הספירות, והספירות מתחלקות לב' מערכות – מערכת המידות, מחסד עד מלכות, ומערכת המוחין, שהם כנגד חכמה בינה. והמכות היו בדרך 'נגוף ורפוא', נגוף למצרים ורפוא לישראל. כי המכות טיהרו את העולם מהזוהמה של חטאי הפלגה והמבול. והחטאים גורמים סתימה שלא יוכלו לקבל את אורו יתברך. ולכן עשר המכות מכוונות גם כנגד עשרת הדברות. כי כל מכה ומכה טיהרה את העולם שיוכל לקבל את האור של עשרת הדברות שמכוון כנגדה. ובפרט ג' המכות האחרונות, שהן כנגד הג"ר, שלהם יש תפקיד לטהר את העולם באופן שהעולם יוכל להשיג את אור הג"ר כתר חכמה בינה, שהם עיקר האור של מתן תורה.

כי התורה באופן כללי נקראת השפעת הג"ר. ואור הג"ר מסלק את החיצונים, כי הג"ר נקרא אור הפנים ובאור פניו יתברך אין שום רע. ועל כן בפ' זו מוזכרים ג' המכות האחרונות בפני עצמן. כי הג"ר הוא מערכה בפני עצמה. וכן בפ' זו יצאו ישראל ממצרים כי אור הג"ר מוציא לחרות. וביאור ענין זה שאור הג"ר מוציא לחרות נעוץ בהבדל בפעולות בין אור הז"ת, שקשור למידות ולעבודת האדם, והוא בעיקר אור שמתקן את האדם, לבין אור הג"ר, שהוא כבר אור של תכלית ותענוג. והיינו כי כל עוד שאדם יש לו שייכות אל היצר הרע, ועודנו עוסק ביגיעות גוף ונפש, הרי כל האור שמשיג אז עיקר תפקידו הוא כדי לנצח במלחמה. וזה דומה לאספקה שמקבלים הלוחמים בזמן הקרב, שאי אפשר כלל לומר שהאספקה הזו היא התכלית, אלא היא רק אמצעי. וכך גם הוא ענין אור המידות. כי עיקר עבודת האדם הוא במידותיו, ששמה הם כלי הקבלה שלו בפועל, ואותם צריך להפוך שיהיו בהשוואת הצורה להשי"ת, בדרך של 'מה הוא רחום אף אתה רחום'. משא"כ אור הג"ר, הוא כבר התכלית בעצמה אחר המלחמה שיוצאים עטורי ניצחון. וכן בעבודת ה', מרמז על המצב שבו כבר אפשר לקבל את אור התענוג שרצה השי"ת להשפיע. ואגם שבזמן המלחמה מושפע ג"כ אורות הג"ר, כמו בדוגמא דלעיל, שיש אספקה ללוחמים. אבל זה נבחן באופן יחסי לאור של ז"ת.

וכבר דיברנו מזה בעבר, שיש שני סוגים של אור ג"ר, יש אור ג"ר ביחס לתיקון המידות, ועל כן אפשר לקרוא לו באופן יחסי בשם אור ז"ת, ויש אור ג"ר כי בעצם שהוא כבר הדרגה שמוציאה לחירות. והתורה מוציאה לחירות. כמו שכתוב בדברי חז"ל 'אל תקרי חרות על הלוחות, אלא חירות'. שמרומז על החירות ממלאך המוות. והדיבור הראשון של עשרת הדברות, שמכוון כנגד מכת בכורות, השי"ת אמר 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מבית עבדים'. והיציאה לחרות הוא ע"י אור הג"ר, שהוא אור של תכלית. כי עבד הוא מציאות שאין לו שום תכליתבחייו. כי אדם שאינו עבד, בתחילה עובד קשה ומתייגע. ואם תשאל אותו: לשם מה אתה מתייגע, הוא יאמר לך: כדי שאוסיף כסף ואפתח עסק לבד ולא אהיה משועבד. אבל עבד לעולם לא יוכל לענות כך. כי עבד תמיד שייך לרבו, ואף פעם לא יוכל לפתוח עסק לבד לעצמו, ואין לו שום ענין עם תכלית, כי זה נשלל לגמרי ממנו, כי הוא יודע שלדורי דורות יהיה עבד, ואפי' אם אדונו ימות, בנו של אדונו יירשנו. הרי שהיציאה מבית עבדים היא היציאה לגילוי התכלית של כל נשמה ונשמה, הוא להתענג ולגלות את היחידיות של כל אחד ואחד. כי לכל אחד יש בנשמתו כלי מסוים שמיוחס אליו, אור מסוים. ואין בעולם כלי כזה. ובהחסר כלי, אפי' אחד, יחסר משלמות כל האור. וכל אחד יש לו גוון מסוים שמופיע רק בזכות נשמתו. וזה התכלית של כל נשמה לזכות, שע"י הגילוי של האור ששייך לנשמתו, תהיה בזה שלמות התיקון. ובמעמד הר סיני שם עמדו כל ישראל כולם, ללא יוצא מן הכלל, כי אז התגלתה החרות האמיתית, שביאורה שלכל נשמה יש תכלית. ואז התברר שכל היגיעות שעברו על נשמות ישראל בכל הדורות היו שווים כדי לגלות תכלית כזו. וזה ממש הפוך מהעבד שאין לו שום תכלית כלל.

מצרים נקראת בתפילה 'אדמת בני חם', כמו שאומרים 'אותות ומופתים באדמת בני חם'. ויש לדקדק מדוע ביחס לאותות והמופתים, שהם העשר מכות, נקטו אנשי כנסת הגדולה בלשון 'אדמת בני חם'? אלא חם היה עבד, כידוע, שנתקלל ע"י נח 'עבד עבדים יהיה לאחיו'. ומצרים מבניו של חם. וענין הקללה של העבדות היא שלא יוכל לגלות את התכלית שלו. כי מה שקנה עבד קנה רבו. וקליפת מצרים היה לקחת מישראל את תכליתם שיהיו כעבדים שאין להם יחודיות. והמכות שקיבלו, ובפרט ג' המכות האחרונות, גילו שלכל נשמה ונשמה מישראל יש תכלית.

ויש לרמוז שהתורה מתחילה עם ב' שמבואר בזוהר שהוא ענין הברכה ופירות שבקדושה יש פירות וברכה, והתורה מסתיימת עם ל', שהם יחד אותיות ל"ב. וענין הכבדת לב פרעה, כי פרעה הוא עבד, ועבד שורה עליו קללה, כמ"ש 'ארור כנען', וארור הוא הפך ענין הברכה. ואות הב', שעמה מתחילה התורה היא ברכה הפך ענין הארור, והלב הוא המקום ששמח בהצלחת השני, שזה נובע מחרות הנשמה שיודעת שכל אחד יש לו את התכלית שלו, וע"כ מה לי לקנא בהצלחת חברי, הרי לי יש את הצלחתי. נמצא שעין טובה הוא הפך העבדות, שהוא חוסר השגת תכלית הנשמה. וע"כ, כיון שאין לו תכלית מקנא בכולם. והעינים קשורים ללב, וגם גשמית חוטי העינים קשורים ללב, כי ע"י עין טובה זוכים ללב שהוא התורה. והתורה מגלה את התכלית של כל נשמה, כי יש בתורה ס' רבוא אותיות, כנגד כל אחד מישראל. והכבדת לב פרעה היה לגרום לכלל ישראל להשיג לב אחד ועין טובה, הפך העבדות פרעה. וזה זוכין ע"י אור הג"ר.

וזה הרמז ג"כ – ב"א אל פרעה – ב"א גמט' ג', שמרמז על ג' הספירות העליונות, שמושפעים למידות, שהם חג"ת נה"י וזהו 'למען תספר באזני בנך ובן בנך'. 'בנך' רמז לחג"ת, ו'בן בנך' רמז לנה"י, 'את אשר התעללתי' רמז למלכות, שהיא מוציאה לפועל את הפעולות. וכן 'התעללתי' רמז לגילוי שהתגלה, שכל העלילות והסיבובים של הנשמות היו כדי לגלות בכל נשמה את היחידיות שלה שבת שלום לכולם.

יש לי מושג
שישה סדרי משנה

מי שיודע לשנות שש סדרי משנה במובנה הפנימי ע"פ הסוד, הוא היודע קשרי היחוד שבהיכל הזה, (היכל ב' הוד מז' היכלות דאו"א דבריאה), ויכול להמשיך הארת הג"ר באופן שלא יהיה נשרף על ידי השרפים אשר שם, והוא יכול לקדש שמו הגדול יתברך בכל יום תמיד.

(זוה"ק בראשית סעיף ע"ז ע"פ הסולם)